

zaaknummer 2011 T 474

15 augustus 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. T.W.H.M. Weller, advocaat te Eindhoven,

tegen:

(wijlen) [naam],
geboren en overleden op onbekende data,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 1,
bij leven verbonden aan de Congregatie van de Broeders Franciscanen,

en:

(wijlen) [naam],
geboren en overleden op onbekende data,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 2,
bij leven verbonden aan de Congregatie van de Broeders Franciscanen.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 3 november 2011. Op 24 februari 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens. Het aanvullend klaagschrift is door de griffie ontvangen op 22 maart 2012. Op 26 maart 2012 is bij de griffie een reactie op het aanvullend klaagschrift ingekomen.

Op 23 april 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen en heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. T.W.H.M. Weller.

Namens de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus is verschenen mr. R.P. Baetens.

Op 2 mei 2012 is bij de griffie een brief met bijlagen ontvangen van mr. T.W.H.M. Weller. Namens de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus is bij de griffie geen reactie op deze brief binnengekomen.

2. De klacht

2.1. Klager is als 12-jarige jongen in de periode van 1965 – 1967 naar het internaat [naam] gestuurd door zijn moeder. Zijn vader was inmiddels overleden. Het gezin bestond uit vier kinderen. De moeder van klager was zeer katholiek en vreesde voor de invloed van een oudere broer van klager, die al contacten met justitie had. Om die reden is klager naar het internaat gestuurd.

2.2. Aangeklaagde 1 was broeder op [internaat] te [plaats]. Klager stelt dat hij op een gegeven moment in die periode in de gymzaal eenmaal van de bank achterover is gevallen op zijn hoofd en dat hij toen buiten westen is geraakt en een zware hersenschudding heeft gekregen. Toen kwam klager bij aangeklaagde 1 op de ziekenzaal terecht die hem moest verzorgen. Klager meent dat hij langer dan een week bewusteloos geweest en op een gegeven moment werd hij 's nachts wakker en merkte dat aangeklaagde 1 met zijn handen onder de dekens aan het blote geslachtsdeel van klager zat en op en neer gaande bewegingen maakte. Klager vroeg toen aan aangeklaagde 1 wat hij aan het doen was en kreeg als antwoord dat hij de temperatuur aan het meten was. Klager vermoedt dat dit vaker heeft plaatsgevonden tijdens zijn bewusteloosheid, maar hij heeft het nooit meer gemerkt. Klager heeft in totaal zes weken op de ziekenzaal gelegen om te herstellen van zijn hersenschudding.

2.3. Op een keer moest klager vanwege het maken van een pasfoto naar aangeklaagde 2. Klager was ongeveer vijftien minuten te vroeg, klopte op de deur en deed deze open. Prompt daarop zag hij dat aangeklaagde 2 en een jongen over en weer aan elkaars blote geslachtsdeel zaten. Hevig geschrokken heeft klager de deur dichtgetrokken en is weggerend. Een half uur later is klager nogmaals naar aangeklaagde 2 gegaan, omdat hij daar immers naartoe moest voor het maken van een pasfoto. Er werd nooit meer over het incident gesproken.

2.4. Klager heeft thuis aan zijn moeder verteld wat aangeklaagde 1 hem had aangedaan tijdens ziekte. Zijn moeder geloofde dit echter niet en meende dat klager dit alleen maar zei om van het internaat af te komen. Klager stond er derhalve alleen voor. Het hele gebeuren heeft zijn weerslag gehad op de schoolprestaties van klager en op zijn zelfvertrouwen. Daar kwam bij dat zich in diezelfde periode een drama in de familie heeft voorgedaan. De oudste broer van klager heeft zichzelf door het hoofd geschoten in een taxi, nadat hij kort tevoren de taxichauffeur had doodgeschoten. Klager werd vervolgens voor moordenaar uitgemaakt op het internaat. Nadat klager een aantal keer van het internaat was weggelopen, is hij uiteindelijk tot zijn grote geluk van het internaat weggestuurd. Klager en zijn familie hebben door het voorval een zeer teruggetrokken bestaan moeten leiden. Klager heeft zijn mulo afgemaakt en is vervolgens eerst als vertegenwoordiger aan het werk gegaan en later als [ondernemer]. In 2000 is hij definitief arbeidsongeschikt verklaard wegen versleten rugwervels. Klager heeft het misbruik altijd alleen moeten verwerken en is daardoor een gesloten persoon geworden en heeft zich nooit kwetsbaar durven opstellen. Klager is gedurende 34 jaar gelukkig getrouwd en heeft in grote lijnen aan zijn echtgenote over het misbruik verteld. Klager merkt echter dat de huidige openbaarheid bij hem een grote onrust teweeg brengt.

2.5. Het doel van klager is om erkenning en een daarbij horende financiële tegemoetkoming te krijgen voor het leed dat hem is aangedaan. Door een gegrondverklaring zal klager mogelijk wat aan zelfrespect hervinden. Klager verzoekt dat het misbruik dat hem is aangedaan openbaar gemaakt wordt.

3. Het verweer

Aangeklaagden zijn overleden en kunnen geen weerwoord geven. Mr. Baetens heeft in zijn reactie gesteld dat de Duitse Congregatie noch civiel- noch kerkenrechtelijk enige verantwoordelijkheid draagt, maar overste [naam] van de Duitse Congregatie voelt zich moreel verplicht om zich als aanspreekpunt op te werpen nu het wel het enige instituut is binnen Europa dat het Franciscaner gedachtengoed van de verdwenen Nederlandse Congregatie deelt. Er is onderzoek verricht naar de levensloop van aangeklaagden in de (zeer incomplete) archieven van de Nederlandse Congregatie. Mr. Baetens concludeert dat niets is gevonden waaruit ook maar enigszins zou kunnen blijken dat gedragingen van aangeklaagden destijds reeds onderwerp van aandacht zijn geweest. Er zijn echter (veel) meer meldingen binnengekomen ten aanzien van met name aangeklaagde 1. Ten aanzien van de klacht met betrekking tot aangeklaagde 2 stelt mr. Baetens zich, in zijn reactie op het aanvullende klaagschrift, op het standpunt dat de gestelde gedraging van aangeklaagde 2 geen seksueel misbruik jegens klager oplevert in de zin van artikel 1.3 van de Procedure. Ten aanzien van de klacht met betrekking tot aangeklaagde 1 stelt mr. Baetens zich op het standpunt dat het misschien nog mogelijk is dat klager naast algemeen steunbewijs, met specifiek steunbewijs komt. Dit om zijn klacht in alle objectiviteit gemakkelijker te beoordelen en tot een gegrondverklaring te kunnen komen. Indien de klacht voldoende aannemelijk gemaakt wordt, verdient klager een expliciete en onomwonden erkenning van zijn klacht.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder: de Procedure). Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

Ten aanzien van aangeklaagde 1

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

4.3. Er zijn meer dan veertig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde 1 verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde 1 zijn de feiten niet meer in detail te onderzoeken. Echter, voor de Klachtencommissie is aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst, hebben plaatsgevonden. De Klachtencommissie is hier niet alleen van overtuigd geraakt door de authentieke en gedetailleerde wijze waarop klager zijn verhaal zowel in het klaagschrift als ter zitting uiteen heeft gezet. De verklaringen van zijn vrouw en zijn vriend, waaruit blijkt dat zij respectievelijk sinds eind jaren '70 en sinds eind jaren '80 op de hoogte zijn van het misbruik dat klager is overkomen, ondersteunen zijn verklaring. Daarnaast bevinden zich in het dossier steunverklaringen van [naam], [naam] en [naam], die allen stellen seksueel misbruikt te zijn door aangeklaagde 1. Daar komt bij dat de klachten (van soortgelijke aard) tegen aangeklaagde 1 met de nummers 2011 T 553, 2011 T 540 en 2011 T 292 ook gegrond zijn

verklaard. De Klachtencommissie wil nog opmerken dat de stelling van klager, dat hij langer dan een week buiten bewustzijn is geweest, de Klachtencommissie erg onwaarschijnlijk lijkt, maar dat zij het erop houdt dat deze bewusteloosheid in klagers beleving kennelijk een lange tijd heeft geduurd. De Klachtencommissie gaat ervan uit dat het door aangeklaagde 1 gepleegde seksueel misbruik één maal heeft plaatsgevonden.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde 1 met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van het misbruik pas 12 jaar oud. Aangeklaagde 1 was voor hem een vertrouwenspersoon.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde 1 is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. Mr. Baetens heeft daartoe een eerste stap gedaan door ter zitting namens de Congregatie onomwonden het leed te erkennen en spijt te betuigen.

4.6. Over een eventuele nog in te dienen verzoek tot een financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de Overste zal een nog op te richten Compensatiecommissie zich buigen over het bedrag van een mogelijke vergoeding.

Ten aanzien van aangeklaagde 2

4.7. Het relaas van klager komt geloofwaardig en oprecht over. De klachtencommissie zal echter eerst de vraag moeten beantwoorden of de gestelde gedragingen zijn aan te merken als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure. Naar het oordeel van de Klachtencommissie moet die vraag ontkennend worden beantwoord, nu niet gezegd kan worden dat klager *onder dwang of in een seksuele afhankelijkheidssituatie* toeschouwer moest zijn van seksuele handelingen dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen. De klacht zal derhalve niet ontvangen kunnen worden.

De Klachtencommissie wil echter niet nalaten op te merken dat zij zich alleszins kan voorstellen dat klager zich door de gestelde confrontatie bijzonder onplezierig en opgelaten heeft gevoeld. Echter, zoals gezegd, is de Klachtencommissie van oordeel dat dit niet te scharen is onder artikel 1.3 van de Procedure, waardoor een en ander buiten de beoordelingsbevoegdheid van de Klachtencommissie valt.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus de klacht tegen aangeklaagde 1 gegrond te verklaren, te erkennen dat aangeklaagde 1 klager seksueel heeft misbruikt en namens de Ordensgemeenschap zijn spijt te betuigen over het klager in zijn jeugd aangedane leed.

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus de klacht tegen aangeklaagde 2 niet-ontvankelijk te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 15 augustus 2012 door mr. P.A.M. Hendriks, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en zr. J.G.M. Verwijs, O Pream, leden, bijgestaan door mr. M. van der Meulen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste van de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.